

OBČINSKA UPRAVA

GLASILO „KMETSKE ŽUPANSKE ZVEZE“.

IZDAJATELJ IN LASTNIK: „KMETSKA ŽUPANSKA ZVEZA“.

Izhaja dvakrat na mesec, ter stane celoletno 6 kron, polletno pa 3 krone.

Dopise je pošiljati uredništvu „Občinske Uprave“ v Ljubljani. — Rokopisi se ne vračajo.

Odgovorni urednik:

Dr. Vladislav Pegan.

Posamezna številka 20 vinarjev.

Naročnino in oglase sprejema upravništvo „Občinske Uprave“ v Ljubljani.

Cena oglasom je za dvostopno petitno vrsto 20 vinarjev, večkratno inseriranje po dogovoru.

Še nekaj navodil županstvom glede novega cestnega zakona.

Dolžnosti in naloge, katere nalaga novi cestni zakon občinam glede javnih potov, smo obrazložili že v lanskem letniku „Občinske Uprave“ v številki 17. in 18. v članku „Občine in novi cestni zakon“. Opozarjamo pred vsem na ta članek, v katerem so obdelana vsa občin se tičeča postavna določila glede javnih potov, za katerih vzdrževanje bo v bodoče morala skrbeti občina.

Ker nam še vedno prihajajo vprašanja zlasti glede prve uvrstitve javnih potov, katero bodo morale občine izvesti letos, hočemo v naslednjem podati še nekatera podrobnejša pojasnila in navodila. Povdariti pa moramo, da različnih posameznih spornih vprašanj, ki se bodo pri tej priliki pokazala v raznih občinah, ni mogoče reševati v takih teoretičnih razpravah, kakoršna je tudi ta, ampak da se bodo dotična sporna vprašanja mogla končno veljavno razrešiti le od slučaja do slučaja v rednem instančnem postopanju pred poklicanimi cestnimi oblastvi na podlagi po spisih ustanovljenega dejanskega stanu.

Pred vsem gre pri novi uvrstitvi javnih potov v občini za sestavo seznamka teh potov.

Deželni odbor je dal napraviti posebne tiskovine za te seznamke, ki so se v zadnjem času že razposlale občinam. Za vsako vrsto potov v občini je namenjena posebna tiskovina, katera ima na čelu že natisnjen napis: „Občinske ceste in pota“, „Vaška pota“ in „Gospodarska pota“. V vsako teh tiskovin bo vpisati vsa tista pota v občini, ki se imajo uvrstiti v dotično kategorijo (vrsto), ki je razvidna na čelu.

Te tri seznamke mora napraviti pred vsem županstvo. Pri sestavi se mora županstvo ozirati na eni strani na katastralno mapo in na vpis v zemljiški knjigi, na drugi strani pa na nasvete nepristranskih veščakov,

katerim so dotične cestne in potne razmere dobro znane.

Kadar so seznamki izgotovljeni, jih mora županstvo razgrniti na v pogled v občinskem uradu in to oklicati v občini na običajen način. Tekom 60 dni si sme sestavljene seznamke vsakdo vpogledati in proti njim priglasiti svoje ugovore ali pismeno ali ustno na zapisnik pri županstvu, ki mora vse pritožbe zbirati. Ko poteče rok 60 dni, je seznamke in proti njim priglašene ugovore predložiti občinskemu odboru, da sklepa o njih.

Seznamke javnih potov, kakor jih je ustanovil občinski odbor, mora županstvo zopet objaviti po občini in jih znova razpoložiti na vpogled skozi štiri tedne. V tem roku je zopet vsakomur prosto vpogledati si od občinskega odbora ustanovljene seznamke in proti dotičnemu sklepu občinskega odbora vložiti morebitno pritožbo na deželni odbor. Ako proti sklepu občinskega odbora ni bilo vložene nobene pritožbe, so seznamki po preteku razpoložnega roka postali pravomočni. Če pa je bila proti sklepu občinskega odbora vložena pritožba, je zadevo pred vsem predložiti še deželnemu odboru v razsojo. Deželni odbor odloča o seznamkih potov končno veljavno.

Končno veljavne seznamke potov je potem še enkrat po občini objaviti, jih v prepisu predložiti deželnemu odboru, izvornike pa skrbno shraniti med občinskimi spisi. Tako ustanovljeni seznamki potov so potem merodajni za uvrstitve javnih potov toliko časa, dokler se glede kake posamezne poti ne prenarade.

Toliko se nam je videlo potrebno dodati oziroma ponoviti glede postopanja pri ustanovitvi javnih potov, katero bodo morala letos izvesti županstva po občinah.

S to novo uvrstitvijo javnih potov pa seveda še ne bode rešeno vprašanje glede bodočega vzdrževanja in popraviljanja teh potov. Ker vsled nove uvrstitve potov prejšnje tozadevne določbe v občini ne

bodo mogle več obveljati, bo neobhodno potrebno, da se v vsaki občini znova uredi tudi vzdrževanje in popraviljanje potov. Občinski odbor bo moral tedaj tudi v tem pogledu storiti nove sklepe, vpoštevajoč pri tem določila novega cestnega zakona za vsako vrsto poti.

Občinske ceste in občinska pota bo morala tudi za naprej vzdrževati cela občina, t. j. vsi občani enakomerno po predpisih občinskega reda. Kakor doslej, bo tudi za bodoče občina lahko popravljala občinska pota ali v lastni režiji ali pa z občinsko tlako.

Prvi način popraviljanja obstoji v tem, da občina sama izvršuje potrebna dela na svoj račun z najetimi delavci in da za pokritje stroškov pobira primerno letno občinsko doklado na davke.

Občinski odbor pa tudi lahko sklene, da se občinske ceste in pota popravljajo z občinsko tlako. Kakor doklade na direktne davke, tako mora tudi občinska tlaka zadeti vse občane razmeroma po predpisanem jim direktnem davku. Tiako je treba potemtakem razdeliti med občane (izvzemši morda najmanjše in najslabotnejše davkoplačevalce v občini).

Razdelitev tlake se more izvršiti na več načinov.

Določi se lahko enotna skupna tlaka za celo občino, katere se morajo udeležiti vsi občani. Posameznikom se odmerijo deleži po razmerju davčnega predpisa tako, da se jim določi primerno število delavcev ali delavnih dni.

Dalje se lahko oddelijo čeleži posameznim vasem ali soseskam po razmerju nanje odpadajočega davka. Tem je potem na voljo dano, da popravljajo svoj delež s skupno tlako, ali z najetimi delavci, ali pa, da zahtevajo še nadaljno nadrobno razdelitev na posamezne zavezance.

Zadnji način razdelitve je končno ta, da se vsakemu posameznemu občanu določi po davčnem predpisu odpadajoči mu delež občinske poti, za katerega dobro stanje mora potem sam skrbeti.

Ako se izvrši razdelitev bodisi med vasi, bodisi med posamezne občane, se seveda ne sme strogo držati samo meterske mere in davčnega predpisa, ampak se je ozirati tudi na večji ali manjši promet po poti in pa na lego, kakoršno ima odmerjeni delež poti. Razdelitev more biti pravična in enakomerno obremenjujoča samo tedaj, če se vpoštevajo tudi take okoliščine.

Tu pa tam se poizkuša postaviti kot merilo za tlako tudi vporaba potov. Temu načinu razdelitve tlake pa ne moremo pritrjevati. Vporaba potov se pogosto menja od leta do leta in jo je sila težko ugotoviti vsaj s približno zanesljivostjo. Predno se more določiti to merilo, je vedno cela kopica pritožb in ugovorov, o katerih je treba poizvedovati itd. Na drugi strani se pa ne da zanikati, da v splošnem večji davkoplačevalci pota tudi več rabijo. Ako gre morda v kakem slučaju poraba tako daleč, da jo je smatrati za izredno porabo, daje zakon potrebna sredstva na razpolago; (§ 22. cest-

nega zakona). Iz teh nagibov se sploh nismo ozirali na „porabo potov“ kot merilo za tlako, ampak smo kot tako navajali le davčni predpis.

Ako bo treba že glede vzdrževanja občinskih cest in potov po večini občin novih sklepov občinskega odbora, bo to toliko bolj potrebno glede vaških in gospodarskih potov, katera je šele novi cestni zakon postavno ustanovil kot javna pota. Vzdrževanje teh dveh vrst potij ni naloženo celi občini, ampak samo udeležencem, ki jih rabijo.

Vaška pota bodo morali vzdrževati kraji, ki jih rabijo. Ti stroški torej ne zadenejo cele občine, ampak samo posamezne dele v občini. Prebivalci dotičnih krajev bodo obremenjeni dvakrat; kot občani bodo morali popravljati svoje deleže občinskih potov, kot vaščani pa skrbeti še za svoja vaška pota. Z izgovorom, da popravljajo občinska pota, se ne bodo mogli odtegniti vzdrževanju vaških potov, niiti obratno z izgovorom, da popravljajo vaška pota, vzdrževanju občinskih potov.

Kdo je v posameznem slučaju dolžan popravljati vaška pota, o tem bo sklepal občinski odbor. Ako je v občini več vasi, ki bodo imele svoja posebna vaška pota, bo moral občinski odbor za vsako vas posebej storiti poseben sklep. V tem sklepu bo natančno označiti vsa vaška pota (ime poti, mejo, do katere sega itd.), ki spadajo k dotični vasi in imenom navesti vse zavezance, ki so jih dolžni popravljati. Kadar bo tako natančno določen krog vaških potov in krog prizadetih udeležencev, bo med zadnje razdeliti breme vzdrževanja na isti način, kakor smo ga zgoraj opisali glede občinskih poti za občane.

Gospodarska pota si bodo morali delati in vzdrževati oni posamezni posestniki, katerim so zlasti namenjena za vporabo. Koga je tem prištevati, o tem sklepa občinski odbor. Občinski odbor bo torej moral za vsako gospodarsko pot posebej določiti krog udeležencev in skleniti, kako in koliko da ima vsak popravljati. Ta dolžnost ne bo nikogar odvezala dolžnosti, da popravlja kot občan odmerjeni mu delež občinske poti in morda kot vaščan delež vaške poti. Posamezni posestnik bo torej moral eventualno popravljati ali prispevati k popravi troje vrst potov, občinskih, vaških in gospodarskih potov.

Glede načina razdelitve gospodarskih potov za popraviljanje med udeležence veljajo ravno tista načela in predpisi, kakor glede občinskih in vaških potov, katero smo navedli že zgoraj.

Slednjič moramo še pripomniti, da je v vsakem slučaju sklep občinskega odbora glede vzdrževanja javnih potov, naj bodo to občinska, vaška ali gospodarska pota, na navaden način razglasiti po občini. Zoper vsak tozadeven sklep občinskega odbora bo seveda tudi dopustna pritožba na deželni odbor, kateri bo kakor glede uvrstitve javnih potov, tako tudi glede vzdrževanja in popraviljanja teh potov poklican izdati končnoveljavno razsodbo.

Zakoni in predpisi za orožništvo.

§ 121.

Pri teh vizitacijah se mora prepričati, če so se izdana službena naročila natančno izpolnila, kako se služba splošno izvršuje, če odgovarja obstoječim zakonom in predpisom ter krajevnim razmeram, če postajni poveljnik v vsakem ozirju zadošča svojim dolžnostim, če se pri razdeljevanju službenih opravil ne postopa samovoljno in pristransko in se tako posamezne orožnike neprimerno z delom preoblojuje, drugim pa prizanaša, če se postajni poveljnik pri svojih službenih odredbah ozira na lastnosti in zmožnosti posameznih orožnikov, če skrbi za pouk orožnikov, posebno orožnikov na poskušnjo, če pravilno vodi predpisane zapisnike kakor tudi pregled o doseženih važnejših službenih uspehih, če ima blagajno v redu itd.

§ 122.

Pregledujoči stražmojster se mora nadalje kar najnatančneje prepričati o službenem in izvenslužbenem obnašanju postajnega poveljnika in orožnikov in mora v to svrhu pozvedovati že na poti na postajo kakor tudi v postajnem okraju samem. Posebno pa mora, če je ob njegovem prihodu na postajo poveljnik ali kak orožnik v zunanji službi, izvršiti patroljo enkrat v eni drugič v drugi smeri okraja, kakor tudi tozadevno pozvedovati pri krajevnih oblastvih. Prepovedano pa je, pošiljati moštvo v službo v ta namen, da je mogoče je nadzirati. — Zlasti mora obračati pozornost na to, če se natančno vzdržujejo predpisi za vojašnice; potrebno pozornost mora obračati na opravila v vojašnicah, posteljno perilo, proprietete in druge predmete, ki jih nabavlja erar. Pregledati mora natančno monturo, perilo in obuvalo, nadalje opravila, orožje in municijo ter službene dnevniko o prispevkih za hrano. Poglavitno pa se mora pečati s poukom in izpraševanjem zlasti mlajšega moštva.

Prepričati se mora, če moštvo ničesar ne manjka, kako se oskrbuje, če zna vojaško nastopati in končno, če zna svoje orožje rabiti.

Izvid pregledovanja postaje mora vpisati v pregledovalni zapisnik, ki leži na postaji, ter označiti tudi čas svojega prihoda in odhoda iz vojašnice. Prepis dotičnega izvida mora vposlati oddelnemu poveljstvu, da ga predloži deželnemu orožniškemu poveljstvu; (§ 51. pisar. predp.) Vse, kar opazi glede javne varnostne službe, mora pismeno sporočiti službenemu oblastvu.

§ 123.

Če se pri pregledovanju opazijo male napake ali pa take, ki jih je treba takoj odpraviti, se morajo nemudoma odstraniti, oziroma se morajo v to svrhu izdati primerne odredbe. O važnejših napakah je poročati oddelnemu poveljstvu.

§ 124.

Okrajni orožniški poveljnik mora skrbeti za to, da se vzdržuje red in disciplina moštva njemu podrejenih postaj.

Poleg disciplinarnega kazenskega prava, ki je ima kot detaševani stražmojster, ima kot preglednik orožnikov pravico prisoditi zapor do 48 ur, in če je v orožniški vojašnici poseben lokal za to, tudi poostreni zapor do dveh dni, kakor hitro se je kaznivo dejanje izvršilo v njegovi navzočnosti ali če se je grešilo proti njegovi službeni avtoriteti.

C.

Za oddelnega poveljnika.

§ 125.

Več okrajnih orožniških poveljstev s svojimi postajami je podrejenih oddelnemu poveljstvu, kateremu poveljuje kak častnik ali začasno kak častniški namestnik.

Število osebja oddelnega poveljstva je odvisno od politične razdelitve okrožja, za katero je nameščeno, oziraje se pri tem na obseg okrožja in na število prebivalstva. Pri tem je treba upoštevati tudi obstoječa občila, ki pridejo v poštev pri nadzorovanju orožniških postaj.

§ 126.

Glavna naloga oddelnega poveljnika je, vzdrževanje vojaškega nadzorstva in discipline, vojaško izvežbanje podrejenih mu postajnih poveljnikov in orožnikov ter njihovo poučevanje v praktični (javni varnostni) službi z nadaljevalnim in ponavljalnim poukom; (§ 4. orožniškega zakona).

§ 127.

V ta namen mora vsako postajo oddelka v primernih presledkih v podrobnostih pregledati.

Vsled vizitacije, ki je praviloma nenapovedana in se le v izjemnih slučajih napove, se ne sme ovirati izvrševanje službenih dolžnosti, ki se ne dadó odlašati. Na drugi strani se pa mora oddelni poveljnik, če le mogoče tako dolgo muditi na postaji, da si ogleda vse postajno moštvo, zlasti mlajše in v službi manj izkušene.

§ 128.

Pri periodičnih (časovnih) vizitacijah veljajo zanj v splošnem predpisi, izdani za okrajnega orožniškega poveljnika; zlasti pa je njegova dolžnost, da seznanj povodom teh vizitacij podrejeno moštvo z njegovimi službenimi dolžnostmi.

Postajnemu poveljniku mora dati navodilo o načinu, kako naj poučuje moštvo, da bo dosegel zaželjeni uspeh, ter se mora prepričati o tem, če se pouk izvršuje po predpisu in če se moštvo briga za svojo nadaljno izobrazbo.

Paziti mora posebno na to, kako se vrši na postajah pouk v pisanju ter ima tudi pravico s posebnim pismenim poveljem odvezati od navadnih vaj v pisanju moštvo, ki je zadosti izvežbano v službenem jeziku v pisavi in konceptu.

Dalje mora pregledujoči oddelni poveljnik gledati na vojaško izučbo v potrebnih mejah za orožniško službo; (§145. službene inštrukcije); na disciplino, opravila in oboroženje, oskrbovanje in nastanitev, dalje na to,

če se vodi pisarna v zmislu pisarniških predpisov in če se vodi evidenca (razvidnost) o denarju in opravi.

§ 129.

Oddelni poveljnik si mora povodom periodičnih vizitacij sploh prizadevati, da natančno spozna lastnosti in zmožnosti svojih podložnikov, kakor tudi njihovo obnašanje v službi in izven službe.

Poštnine proste pošiljatve službenih dopisov med županstvi in deželnimi boletnimi uradi.

Deželni boletni urad v Šm. se je obrnil na nadzorništvo deželne naklade z vlogo, v kateri je poročal, da je poslalo županstvo v Št. J. na zahtevo boletnega urada izkaz o zaklanih živalih radi odmere užitninskih doklad in kontrole o pravilnosti naznanil, in da je moral od prejetega pisma plačati 10 h c. kr. poštnemu uradu.

Z ozirom na to je prosil boletni urad za pojasnilo, če je to postopanje od strani c. kr. poštnega urada pravilno ali ne, ker ne odgovarja zmislu § 38. inštrukcije za uslužbenca.

Vsled te — deželnemu odboru predložene vloge se je obrnil ta na c. kr. poštno in brzojavno ravnateljstvo v Trstu s prošnjo za odredbo, da se od deželnega boletnega urada ne bo več zahtevalo poštne. — V dopisu na poštno ravnateljstvo pravi deželni odbor: „Deželni boletni urad v Šm. je javen deželni urad, ki ima pobirati užitninski davek z dokladami, in gre uradni korespondenci med županstvi in tem uradom brez dvoma prostost poštne.“

Na to je došla deželnemu odboru ta-le rešitev:

C. kr. poštno in brzojavno ravnateljstvo za Trst, Primorsko in Kranjsko.

Št. 7.070/3-b/14.

V Trstu, dne 26. februarja 1914.

Deželnemu odboru vojvodine Kranjske

Ljubljana.

Na dopis od 13. februarja t. l. št. 3.880 se predvsem pripominja, da uživajo dopisi boletnih uradov na Kranjskem kakor deželnemu odboru podrejenih organov jednako onim deželnega odbora samega, prostost poštne v zmislu člena II, točka 2, zakona o prostosti poštne od 2. oktobra 1865, (drž. zak. 108) v medsebojnem prometu oziroma v prometu s pod členom II, točka 1 nevedenimi oblastmi in organi.

Za te vrste dopisov zadostuje po členu V, 1. odstavek, označba odpošiljajoče oblasti ali organa in opazka „Službena zadeva“.

Po členu II, točka 3 gorenjega zakona se ima z uradnimi dopisi boletnih uradov na poštini podvržene naslovljenke istotako postopati kakor s

poštne prostimi, v kolikor se tičejo zadev javne službe ter so po členu V, drugi odstavek označene z opazko: „Poštne prosta službena zadeva“.

Nasprotno pa pristojna vlogam poštini podvrženih predajateljev (županstev) na pod 1 in 2 navede oblasti in organe (torej tudi na omenjene boletne urade) prostost poštne le tedaj, ako se jih po členu II, točka 4 pošilja temeljem splošnih naredb ali na poseben uraden poziv, pri čemur pa morajo po členu V, 3. odstavek z opazko: „Na uraden poziv“ opremljene biti.

Ker je vsled obremenjenja s poštino potožena vloga županstva Št. J. na boletni urad Šm. kakor udeleženo nosila za upravičenje prostosti poštne nezadostno, oziroma neprimerno opazko „Službeno, poštne prosto“, izvršila se je predpisom primerna taksacija.

V izogib sličnih dogodiljev naj bi se županstva podučila o pravilni opremi omenjenih vlog.

C. kr. podravnatelj:

(Podpis.)

To na znanje županstvom. — Prireja pa se tudi posebna okrožnica, v kateri se bo pojasnilo županstvom, kako jim je postopati pri poštnih pošiljativah.

Izpremembe besedila v dež. zboru sprejetih zakonskih načrtov.

Okrožnica.

Št. 6378. — Deželni zbor je v VII. seji dne 2. oziroma 3. marca 1914 storil naslednji sklep:

Deželni odbor se pooblašča, da sme pred izposlovanjem Najvišje sankcije v tekočem zasedanju sprejetih zakonskih načrtov, oziroma pred izposlovanjem Najvišjega odobrenja deželnozborskih sklepov bodisi iz lastne iniciative, bodisi po želji vlade izvršiti potrebne izpremembe besedila, oziroma dopolnila, v kolikor odgovarja to zmislu dotičnih zakonskih načrtov in ne zadeva bistvenih določil. Hkrati se deželni odbor pooblašča, da napravi zakonskim načrtom ozir. sklepom prevode v tistih primerih, v katerih je bil načrt zakona ali sklepa oziroma njega posamezni deli v deželnem zboru sklenjen le v enem jeziku.

Od deželnega odbora kranjskega.

V Ljubljani, dne 26. marca 1914.

Deželni zbor in deželni odbor Kranjski v sedanji sestavi.

Volilce bo gotovo zadovoljilo, če podamo pregled o vseh deželnih poslancih po volilnih okrajih in o deželnih odbornikih z razdelitvijo referatov, zlasti ker

se nam je izrekla želja vsled tega, da bo vsak posameznik vedel, na katerega poslanca ali odbornika naj se obrne v posrednih slučajih.

Deželni zbor.

Deželni glavar:

Šusteršič Ivan dr., komtur Franc Jožefovega reda z zvezdo, državni poslanec, odvetnik v Ljubljani.

Deželnega glavarja namestnik:

Liechtenberg-Janeschitz Leopold baron, komtur Franc Jožefovega reda, graščak v Ablah pri Mengšu.

Virilni glas:

1. Njega knežja milost *dr. Jeglič Anton Bonaventura*, član državnoborske gosposke zbornice, knezoškof v Ljubljani.

Iz skupine gorenjskih mest in trgov:

2. *Gregorič Vinko dr.*, primarij v Ljubljani. (Volilni okraj Tržič-Radovljica-Kamnik.)

Kmetske občine:

3. *Demšar Franc*, državni poslanec, posestnik na Česnjici nad Škofjo Loko. (Volilni okraj Kranj-Tržič-Škofja Loka.)
4. *Dermastja Karol*, učitelj na Slov. trgovski šoli v Ljubljani. (Volilni okraj Črnomelj-Metlika.)
5. *Drobnič Franc*, posestnik v Novi vasi pri Blokah. (Volilni okraj Postojna-Logatec-Senožeče-Lož-Illirska Bistrica-Cerknica.)
6. *Gostinčar Josip*, državni poslanec v Ljubljani. (Volilni okraj — kot posl. Drobnič. — Izvoljen na mesto pokojnega poslanca dr. Ign. Žitnika.)
7. *Krek Janez dr.*, državni poslanec, profesor bogoslovja v Ljubljani. (Volilni okraj Kamnik-Brdo.)
8. *Lampe Evgen dr.*, član c. kr. dežel. šolskega sveta itd. (Volilni okraj Trebnje-Višnja gora-Žužemberk-Mokronog-Litija-Radeče.)
9. *Lovšin Anton*, posestnik v Jurjevici. (Volilni okraj Kočevje-Ribnica-Velike Lašče-Žužemberk.)
10. *Perhac Bogomir*, posestnik in župan v Vipavi. (Volilni okraj Vipava-Idrija.)
11. *Pogačnik Josip vitez*, komtur Franc Jožefovega reda, član državnega železniškega sveta in poljedelskega sveta, državni poslanec, posestnik in nadpoštar v Podnartu. (Volilni okraj Radovljica-Kranjska gora.)
12. *Povše Franc*, komtur Franc Jožefovega reda z zvezdo, vitez reda železne krone 3. vrste, lastnik zlatega zaslužnega križca s krono in papeževega častnega križca „pro Ecclesia et Pontifice“, kmetijske šole vodja v pok., komercialni svetnik, državni poslanec, predsednik c. kr. kranjske kmetijske družbe, graščak, v Ljubljani. (Volilni okraj Ljubljana-Vrhnik.)
13. *Škulj Karol*, kaplan v Ribnici. (Volilni okraj — kot pri posl. Lovšinu.)

14. *Šusteršič Ivan dr.*, komtur Franc Jožefovega reda z zvezdo, državni poslanec, odvetnik v Ljubljani. (Volilni okraj Ljubljana-Vrhnik.)
15. *Vehovec Josip*, župan in posestnik v Žužemberku. (Volilni okraj — kot posl. Lampe.)
16. *Zabret Ivan*, posestnik v Bobovku. (Volilni okraj — kot posl. Demšar.)
17. *Zurc Josip*, posestnik in župan v Kandiji. (Volilni okraj Novo mesto-Kostanjevica-Krško.)

Splošni volilni razred:

18. *Dimnik Mihael*, posestnik v Jaršah ob Savi. (Volilni okraj Ljubljana-okolica.)
19. *Hladnik Ivan*, državni poslanec, župnik v Trebelnem. (Volilni okraj Krško-Kostanjevica-Mokronog-Trebnje.)
20. *Jaklič Franc*, državni poslanec, član c. kr. deželnega šolskega sveta, nadučitelj in posestnik v Dobropoljah. (Volilni okraj Kočevje-Ribnica-Velike Lašče.)
21. *Jarc Evgen*, državni poslanec, član c. kr. deželnega šolskega sveta, c. kr. gimnazijski profesor v Ljubljani. (Volilni okraj Kranj-Škofja Loka.)
22. *Kobi Anton*, veleposestnik in trgovec na Bregu pri Borovnici. (Volilni okraj Vrhnik-Logatec-Idrija-Cerknica.)
23. *Lavrenčič Ivan*, knezoškofijski duhovni svetnik, dekan in častni kanonik v Kamniku. (Volilni okraj Kamnik-Brdo.)
24. *Mihelčič Alojzij*, župan in posestnik na Lokvici. (Volilni okraj Črnomelj-Metlika-Novo mesto.)
25. *Pegan Vladislav dr.*, namestni član c. kr. deželne komisije za agrarske operacije, odvetnik v Ljubljani. (Volilni okraj Vipava-Postojna-Senožeče itd.)
26. *Piber Janez*, lastnik zlatega zaslužnega križca s krono, župnik v Boh. Bistrici. (Volilni okraj Radovljica-Kranjska gora-Tržič.)
27. *Zajec Ivan dr.*, zdravnik v Ljubljani. (Volilni okraj Litija-Višnja gora-Radeče.)

* * *

28. *Turk Josip*, veleposestnik v Ljubljani. (Volilni okraj Ljubljana - mesto.)

Mesta in trgi:

29. *Eger Ferdinand dr.*, odvetnik v Ljubljani. (Volilni okraj Kočevje.)
30. *Gangl Engelbert*, c. kr. učitelj v Idriji. (Volilni okraj Idrija.)
31. *Novak Franc dr.*, odvetnik v Ljubljani. (Volilni okraj Ljubljana.)
32. *Reisner Josip*, c. kr. gimn. profesor v Ljubljani. (Volilni okraj Ljubljana.)
33. *Ribnikar Adolf*, živinozdravnik in mestni tržni nadzornik v Ljubljani. (Volilni okraj Ljubljana.)
34. *Tavčar Ivan dr.*, odvetnik, član odvetniške zbornice in župan deželnega stolnega mesta Ljubljane. (Volilni okraj Ljubljana.)

35. *Triller Karol dr.*, odvetnik, član-namestnik odvetniške zbornice. (Volilni okraj Kranj-Škofja Loka.) (Dva mestna mandata dolenskih in notranjskih mest in trgov sta bila razveljavljena in sicer poslancev Julija Mazelleta in Jos. Lavrenčiča.)

Trgovska in obrtniška zbornica:

36. *Ravnihar Vladimir dr.*, odvetnik v Ljubljani.
37. *Šuklje pl. Milan*, c. kr. profesor na obrtni šoli v Ljubljani.

Veleposestvo:

38. *Apfaltrer-Apfaltrern Marija Oton baron*, vitez reda železne krone 3. vrste, c. in kr. komornik, graščak v Križu pri Kamniku.
39. *Barbo-Waxenstein Jožef Anton grof*, vitez reda železne krone 3. vrste, c. in kr. komornik, državni poslanec, namestni član c. kr. deželne komisije za agrarske operacije, graščak v Rakovniku.
40. *Born Karol baron dr.*, graščak v Puterhofu pri Trziču.
41. *Gallé Franc*, graščak v Bistri.
42. *Liechtenberg-Janeschitz Leopold baron*, komtur Franc Jožefovega reda, graščak v Ablah pri Mengšu.
43. *Margheri Rudolf grof*, vitez Franc Jožefovega reda, c. kr. deželni vladni svetnik v pok., graščak na Starem gradu.
44. *Mulley Karol*, c. kr. deželni sodni svetnik v pok., graščak na Vrhnikih.
45. *Rechbach Friderik baron*, c. in kr. komornik, c. kr. vladni tajnik i. s., graščak v Krumpergu pri Domžalah.
46. *Schollmayer-Liechtenberg Henrik pl.*, vitez Franc Jožefovega reda, član državnega železniškega sveta, član poljedelskega sveta, graščak, gozdni in domenski ravnatelj kneza Schönburg-Waldenburga, Snežnik.
47. Njega svetlost *Hugo Werland knez Windischgratz*, c. in kr. komornik, graščak v Haasbergu.

* * *

V celoti obstoji torej deželni zbor iz 1 virilista (knezoškofa) in 49 izvoljenih poslancev, torej 50 članov.

* * *

Kmalu po volitvah je umrl splošno spoštovani in eden najmarljivejših pa tudi najstarejših članov zbornice, poslanec notranjskih kmečkih občin postojnskega, logaškega, senožeškega, ložkega, ilirsko-bistriškega in cerkniškega okraja —

msgr. in kanonik *dr. Ignacij Žitnik*,

kojemu bodi tudi na tem mestu posvečen skromen prostorček v blag spomin.

Kmalu po zasedanju novega deželnega zbora pa je umrl poslanec kmečkih občin v okrajih Trebnje, Višnja gora, Žužemberk, Mokronog, Litija in Radeče, — *Franc Košak*. — Nadomestne volitve se še niso zvršile, tako da šteje danes deželni zbor le 47 članov.

Deželni odbor.

Predsednik:

Šusteršič Ivan dr., deželni glavar.

Referat: vse personalije, umetništvo, gospodinske šole in tečaji.

Namestnik:

Lampe Evgen dr.

Referat: glej spodaj.

Deželni odborniki:

1. *Barbo Jožef Anton grof*, izvoljen iz kurije veleposestva.

Referat: železnice, deželna kultura, in sicer: vinarstvo, ribarstvo, gozdarstvo, sadjarstvo, živinozdravništvo, kmetijska družba, podkovska šola, šola na Grmu, posestvo na Robežu; obramba poljščine; stanovske stvari; prisilna delavnica; oskrba za zanemarjeno mladino v deželni prisilni delavnici; pospeševanje tujskega prometa.

2. *Lampe Evgen dr.*, izvoljen iz kurije kmetskih občin.

Referat: deželne finance; živinoreja; zboljšanje hlevov; mlekarstvo; sirarstvo; deželna banka; ceste; melioracije in vodovodi; izkoriščanje vodnih sil za električne naprave; združništvo.

3. *Pegan Vladislav dr.*, izvoljen iz cele zbornice.

Referat: občinske stvari; gasilno-stražni zaklad; stavbinske stvari; pritožbe o cestnih zadevah, izvzemši administrativno tehnične zadeve; deželnozborske zadeve; lovske zadeve; deželna poslopja.

4. *Triller Karol dr.*, izvoljen iz kurije mest in trgov ter trgovske in obrtne zbornice.

Referat: ustanove; ubožne zadeve; vojaške zadeve; pripraga; deželni muzej; agrarske operacije; bera; statistika; deželni teritorij; deželno gledališče; odgon; konsignacije in oskrbni stroški za izvenkranjske bolnice.

5. *Zajec Ivan dr.*, izvoljen iz splošne volilne kurije.

Referat: šolstvo; trgovska šola; deželni dobrodelni zavodi in javne bolnice, izvzemši konsignacije in oskrbne stroške za izvenkranjske bolnice; odpis bolniških oskrbnih stroškov; zdravstvo; obrt; visokošolske podpore; oskrba za zanemarjeno mladino v salezijanskem zavodu.

Namestniki:

ad 1. *Apfaltrer-Apfaltrern Marija Oton baron*;

ad 2. *Lavrenčič Ivan*;

ad 3. *Dermastja Karol*;

ad 4. *Novak Franc dr.*;

ad 5. *Gregorič Vinko dr.*

Gospodarstvo.

V varstvo planinskih cvetic.

V zgodnji pomladi začenja cveteti na grebenih Jeterbenka (sv. Katarina), Grmade in Smolnika nad Polhovim gradcem, deloma tudi po sosednih hribih,

znamenita cvetica -- blagajevi volčin (*Daphne Blagayana*), — imenovana tudi „kraljeva roža“. — Ta krasna cvetka, ki raste malokje na svetu, pa se od nevesčih ljudi silno zatira; kar po cele koše je prinašajo na trg razne ženske, pa ne samo odrezanih, ampak naravnost izruvanih s korenino.

Bati se je, da se ta znamenita cvetica, ki se od nas razpošilja v znanstvene namene celo na Francosko in Angleško, tekom nekaj let popolnoma zatre. — Tembolj se je tega bati, ker naravnost pustošijo kraje, kjer raste, nedeljski izletniki, ki se vračajo ob nedeljah zvečer zadelani ž njo nalik znani živali jeseni, ko se vrača s planin.

Opozarjamo sosedna županstva — v Medvodah, Sori, Polhovem gradcu, na Črnem vrhu, na Dobrovi, pa tudi vso javnost, da stoji ta cvetica pod varstvom zakona in da se izruvanje s koreninami kaznuje po zakonu z dne 28. maja 1898 dež. zak. št. 28 z globo od 2 do 50 kron, odnosno z zaporom do 5 dni.

Zlasti bi moralo paziti na tozadevne prestopke tudi orožništvo po § 5. nav. postave, v Ljubljani pa c. kr. policija.

Pod varstvom ravno tega zakona je tudi planika (*Edelweiss*), glede koje veljajo tudi navedena kazenska določila.

Vprašanja in odgovori.

13. Županstvo Kotredež.

Vprašanje:

Ali mora lesni trgovec tudi po novem cestnem zakonu popraviti občinsko pot, ki jo je popolnoma pokvaril? Dotičnik se je že obvestil, da naj popravi pot in most, ki ga je zelo poškodoval s svojo vožnjo, a tega noče storiti. — Če je dolžan vse to popraviti, — kam naj se obrnemo, da ga prisilimo k temu?

Odgovor.

Po novem cestnem zakonu je prav tako mogoče zahtevati izredne prispevke za posebno porabo cest, kakor je bilo po starem. Tozadevna določila so obsežena v § 22. novega (popred § 21.) cestnega zakona. — Določitev prispevka je stvar dogovora in je vsled tega mogoče dvojno: da prispeva dotični za izredno porabo ceste gotov znesek v denarju, ali pa da sam popravi cesto in most v toliko, kolikor ju je poškodoval s svojo vožnjo.

Dotični lesni trgovec naj se torej povabi k županstvu v svrhu dogovora, ali pa naj se mu pismeno naznanijo zahteve s pozivom, da jih prizna ali pa se proti njim izjavi.

Če se dogovor ne doseže, bo določil visokost izrednega prispevka po gori navedenem § 22. novega cestnega zakona — deželni odbor.

Izrecno pa se mora opozoriti, da lesnega trgovca k popravu poti ni mogoče prisiliti, ampak da se mu more naložiti in od njega izterjati samo v denarju določeni izredni prispevek.

14. Gospod A. S. v P.

Vprašanje:

Kako naj postopa načelnik cestnega okrajnega odbora pri odborovih sejah, kedar se glasuje? Kako je pravilno glasovanje?

Odgovor:

V § 34. novega cestnega zakona z dne 21. februarja 1912, dež. zak. št. 22 iz leta 1913 je čisto natančno povedano, da je glede sej cestnega okrajnega odbora zmiselno uporabljati določila občinskega reda za Kranjsko.

Seje sklicuje in jim predseduje načelnik, ki sme glasovati, t. j. odločiti s svojim glasom (dirimirati) le tedaj, če je za kak predlog na obeh straneh (za in proti) enako število glasov. — Važno je paziti na to, da se glasuje po določbah § 46. obč. reda ustno (z „da“ ali „ne“ oziroma „proti“), ali s tem da se vstane oziroma obsedi. — Glasovanje z dviganjem rok stori dotični sklep neveljaven. — (Glej §§ 41. do 48. občinskega reda).

15. Županstvo J.

Vprašanje (ur. na d. o.):

Občinski odbor je sklenil, da se stalno nastavi občinskega tajnika, in pa da občinski svetovalci skupno sestavijo tozadevno pogodbo in sicer kar se tiče sprejema kot stalnega, potem glede plače, morebitnega odpusta, radi pokojnine, sploh glede vsega, o čemer ima sklepati občinski odbor, z eno besedo glede vsega službenega razmerja.

Ali ima občinski predstojnik pravico, vpisati v to pogodbo, da se mora tajnik točno držati običajnih uradnih ur, in v koliko je dopustno, da se sme med uradnimi urami odstraniti za kratek čas iz urada, dalje, da je občinski tajnik v prvi vrsti podrejen njemu (županu), torej mora delati, kar mu on ukaže.

Ker je občinski predstojnik odgovoren za vse uradne stvari, — se-li sme upreti, če bi občinski svetovalci ali odborniki ne pripustili gori navedenih pogojev vpisati v pogodbo, ampak bi jo sami naredili, kakor bi se zdelo njim in tajniku prav?

Ali so potem oni odgovorni za red v občinskem uradu ali občinski predstojnik?

Ali je res, da se mora pogodba tako napraviti, kakor predpisuje „Občinska Uprava“?

Odgovor (ur. pojasnilo d. o.):

Tozadevni — v „Občinski Upravi“ št. 17. iz leta 1910 priobčeni vzorec (za sestavo službene pogodbe z občinskim tajnikom) ne temelji na nobenem predpisu. Vsled tega ima le občinski odbor pravico sklepati o načrtu pogodbe in ugotoviti za njo besedilo.

Vsekako pa v pogodbo, ki ima v poglavitem določati le službene prejemke, službeno dobo in morebitno starostno preskrbo, — če tajnik ni zavarovan pri občem pokojninskem zavodu, — ne spada določba glede izvrševanja poslov in uradovanja z ozirom na uradne ure i. dr., enako tudi ne glede podrejenosti i. t. d.

Službene dolžnosti in pravice naj se uredi s posebno službeno pragmatiko in poslovnim redom.

Županove pravice pa so itak določene v § 51. obč. reda.

16. Županstvo Križe.

Vprašanje (ur. na d. o.):

Vsled ukaza dež. odbora, da se izterja od Fr. Š. globa 5 K, ki se mu je naložila od posredovalnega urada, ker ni prišel na povabilo, pa tudi ne naznanil, da ne pride k poravnavi, — se poroča, da se je Š.-u zarubila ena omara za obleko. — Toda noben kupec ne gre blizu k njegovi hiši, ker se vsak boji, da bi ga preveč ne ozmerjal in bi tudi še pozneje ne imel miru pred njim.

Prosim torej sveta in pomoči v tej zadevi, kako in kaj naj se stori, da bo postavno?

Odgovor (ur. pojasnilo d. o.):

Županstvo se obvešča, da morebiti mogoči napadi od strani F. Š., naj si bodo le v besedah ali pa celo dejanski, ne morejo biti povod, da bi se započeta rubežen ne zvršila s prodajo.

Da pa se bo mogla prodaja v resnici izvršiti, zato naj skrbi županstvo, ki mora pač varovati svoj ugled in svojo avtoriteto.

Predvsem naj se določi dan, kdaj se ima vršiti prodaja; na to naj se dan prodaje zarubljenega predmeta na javni dražbi javno razglasi in na ta način povabijo kupci.

Če bi se Š. izvršitvi tega uradnega poslovanja s silo upiral in se morda dotičnega občinskega organa celo dejanski lotil, naj ga naznani županstvo državnemu pravdnilstvu, popred pa naj ga opozori na posledice takega dejanja, ki se zasleduje po okolišnih kot hudodelstvo po § 81. z ozirom na § 68. kazenskega zakona in kaznuje lahko s težko ječo od 6 mesecev do 1 leta, v slučaju morebitne poškodbe celo z ječo od 1—5 let.

Pa tudi če bi se lotil kakega kupca, bodisi da bi ga razžalil na časti ali celo dejanski napadel, naj se tako dejanje zasleduje kazenskim potom; opozori naj se pa tudi že naprej na posledice teh dejanj.

17. Gosp. F. G. v P.

Vprašanje:

1.) Ali je godba podvržena licenci in kdo mora plačati takso, če imajo svatje svojega godca, se ustavijo v različnih gostilnah in tam mimogrede nekoliko zaplešejo?

2.) Ako pride kak gost v gostilno s harmoniko, tamkaj za kratek čas zaigra in se pri tej priliki tudi nekoliko zapleše, — je-li to podvrženo licenci?

Odgovor:

V obče je glede teh vprašanj težko zavzeti kako določno stališče, ker je treba vsak tak pripetljaj presojeti posamezno, od slučaja do slučaja. — Odločati ima v takih slučajih v prvi inštanci župan kot načelnik krajevne (npravstvene) policije. V kolikor gre za kake stare običaje, bi bilo tiste pač dopustiti. Sicer pa je stvar okusa, če se pode svatje iz gostilne v gostilno, zlasti ker se navadno s tem kali tudi javni red in mir na cesti. Zato je stvar krajevne policijske oblasti, da take nastope kolikor mogoče prepreči.

Kakor hitro pa se začne ples v gostilni, kamor pridejo godci s svati, in imajo pristop tudi drugi ljudje in gostje, potem je to javen ples, od kojega se sme zahtevati licenčna taksa za vsakega godca, kakor je postavno uvedena, ali pa se naj uvede kazensko postopanje po dvornem dekretu iz l. 1827, (glej „Obč. Upr.“ št. 4. iz l. 1912), če se vrši priredba brez oblastvenega dovoljenja. — Takso plača vsekako prireditelj.

Ravno to velja tudi glede drugega vprašanja.

18. Gospod V. Š. v Dol. L.

Vprašanje:

Prosim za navodilo: Kako naj se izvoli gospodarski odsek in njega načelnik za upravljanje solastninskega imetja oziroma zemljišča nekaterih upravičencev kake vasi ali kakega kraja?

Odgovor:

Med „solastniki“ ali „upravičenci“ je velik razloček.

Če je dotično posestvo „solastnina“ (Miteigentum), potem je upravljanje popolnoma zasebno-pravnega značaja in se ima vršiti po določbah občega državljskega zakonika. V tem slučaju lahko postavijo solastniki posebnega oskrbnika, ki ga izvolijo z večino glasov, (§ 836. obč. drž. zak.); sicer pa lahko oskrbujejo posestvo sami in odločujejo glede oskrbovanja z večino glasov, ki pa se ne šteje po številu oseb, ampak po razmerju deležev, ki jih imajo solastniki; (§ 833. obč. drž. zak.).

Če pa so zemljišča last dotičnega kraja ali vasi z omejitvijo, da ima do njih užitka pravico le gotovo število „upravičencev“, potem se ima voliti gospodarski odbor po določbah zakona z dne 1. avgusta 1912, dež. št. 49. — Te volitve izvede županstvo.

19. Županstvo Kotredež.

Vprašanje:

Ali sme županstvo zahtevati račun o stvarnih šolskih potrebščinah od krajnega šolskega sveta v pregled, ako ga ne predloži, — in kam se je treba radi tega obrniti?

Odgovor:

O šolskih računih so po veljavnih zakonih poklicana odločevati le šolska oblastva, kojim se morajo predlagati letni računi. — Iz tega sledi, da županstvo samo ne more zahtevati od krajnega šolskega sveta, da bi mu predložil račun, pač pa se županstvo lahko obrne v tej zadevi na c. kr. okrajni šolski svet, če ima proti računom kake pomisleke.

Enako so mogoče tudi pritožbe proti računom krajnega šolskega sveta na višja šolska oblastva.

Sicer pa je bilo — in je naše mnenje, da so šolski računi enako kakor vsi računi javnih korporacij podvrženi javni kontroli in da morajo biti javno razpoloženi na vpogled, če tudi zakon tega posebe ne določa.

Gospodarske vesti.

Našim gospodom županom!

V št. 19. „Občinske Uprave“ iz l. 1913 smo prinesli članek o delovanju tujih zavarovalnih zavodov proti „Vzajemni zavarovalnici“ v Ljubljani in svarili ljudstvo, da naj ne gre tem brezvestnežem na limance. Vkljub temu se to še vedno ponavlja in so nam na razpolago tozadevna poročila iz raznih krajev. Ne le, da se zabavlja neutemeljeno čez naš edini slovenski zavod, temveč, — kjer drugače ne gre, — se izda potnik kot odposlanec naše „Vzajemne“. Stranka verjame, podpiše in še le tedaj, ko podpiše, največkrat pa še tedaj, ko dobi polico in položnico, vidi, da se je zavarovala drugje. Pomoči ni, ker se je lastnoročno podpisala.

Torej pazite in zahtevajte, ako pride potnik, vedno kolekovano pooblastilo in preglejte, ako je tiskovina, ki jo podpišete, res „Vzajemne zavarovalnice“ proti požarnim škodam in poškodbi cerkvenih zvonov v Ljubljani.

Prosimo tedaj v korist našega slovenskega kmetovalca, da gospodje župani pojasnijo tako nepravilno postopanje, ki diši po sleparstvu.

Vzajemna zavarovalnica proti požarnim škodam in poškodbi cerkvenih zvonov v Ljubljani.